

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

388

Vragen van het lid **Rebel** (PvdA) aan de Minister van Veiligheid en Justitie over *het bericht dat in de Europese Unie honderdduizenden mensen leven als slaven* (ingezonden 16 oktober 2013).

Antwoord van Minister **Opstelten** (Veiligheid en Justitie) (ontvangen 31 oktober 2013)

Vraag 1

Heeft u kennisgenomen van het bericht: Europese Unie «Honderdduizenden mensen leven als slaven»?¹

Antwoord 1

Ja.

Vraag 2

Is het waar dat er in de Europese Unie ongeveer 880.000 mensen als slaven leven en waarvan meer dan een kwart seksueel wordt uitgebuit? Is het waar dat mensenhandel opbrengsten genereert van ongeveer 25 miljard euro per jaar? Zo nee, waar blijkt dat uit en over welke gegevens beschikt u verder ten aanzien van dit probleem?

Antwoord 2

Betrouwbare schattingen van het aantal slachtoffers van mensenhandel bestaan niet. Zoals de Nationaal Rapporteur Mensenhandel en Seksueel Geweld tegen Kinderen in haar meest recente rapport² aangeeft, bestaat de totale omvang uit de slachtoffers die bekend zijn, d.w.z. geregistreerd zijn, en een zogenaamd dark number, de slachtoffers die onzichtbaar zijn. De bestaande schattingen van het dark number zijn niet betrouwbaar. In haar rapport uit 2012 Mensenhandel in en uit beeld. Cijfermatige rapportage (2007–2011)³ legt de Nationaal Rapporteur uit waarom dat zo is. Zij gaat

¹ nrc.next, 14 oktober 2013

² Nationaal Rapporteur mensenhandel en seksueel geweld tegen kinderen (2013). Mensenhandel. Negende rapportage van de Nationaal rapporteur, pagina 89.

³ Nationaal Rapporteur mensenhandel en seksueel geweld tegen kinderen (2012). Mensenhandel in en uit beeld. Cijfermatige rapportage (2007–2011), pp. 25 – 42.

daarbij specifiek in op de schattingen van de ILO uit 2012⁴, die nu lijken te worden aangehaald in het rapport van de Europese Unie. Met betrekking tot schattingen van de opbrengsten van mensenhandel gelden vergelijkbare bezwaren.

Eurostat heeft dit voorjaar cijfers gepubliceerd over de slachtoffers van mensenhandel die in de lidstaten geregistreerd zijn⁵. Daarbij moet worden aangetekend dat de lidstaten verschillende definities hanteren: sommige lidstaten (zoals Nederland) registreren alle mogelijke slachtoffers, terwijl andere lidstaten alleen slachtoffers registreren die officieel de status van slachtoffer hebben gekregen. Verder moet in aanmerking worden genomen dat de aantallen slachtoffers die gevonden worden mede afhangen van de aandacht die het onderwerp krijgt en de aanpak die gehanteerd wordt (bijvoorbeeld meer of minder multidisciplinair).

Met alle kanttekeningen die daarbij gemaakt kunnen worden (ook Eurostat zelf benadrukt dat de cijfers voorzichtig geïnterpreteerd moeten worden), zijn de Eurostat-cijfers de meest betrouwbare cijfers die tot nu toe beschikbaar zijn voor de Europese Unie. Volgens Eurostat waren er in 2010 9.528 mogelijke en geïdentificeerde slachtoffers in de EU.

Vraag 3 en 4

Deelt u de mening dat door de openstelling van de interne grenzen van de Europese Unie ook misdaadorganisaties hun grensoverschrijdende activiteiten hebben kunnen uitbreiden? Zo ja, is de toestroom van prostituees vanuit Oost-Europa naar Nederland mede een gevolg van de open grenzen? Ziet u mogelijkheden om, teneinde mensenhandel en slavernijachtige praktijken te voorkomen, aan ingezetenen van de EU die in Nederland in de prostitutie willen komen werken eisen te stellen ten aanzien van de tewerkstelling? Zo nee, waarom niet?

Ziet u in verband met het belang van het voorkomen van mensenhandel mogelijkheden om aan het beroep van prostituee wettelijke beroepseisen te verbinden, ook al wordt daarmee het vrije verkeer van werknemers binnen de EU gehinderd? Zo ja, aan welke beroepseisen denkt u en acht u het machtig zijn van de Nederlandse taal een dergelijke beroepseis? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 3 en 4

Nadere regulering van de prostitutiesector en een betere positie van prostituees is hard nodig om misstanden in de prostitutiebranche aan te pakken. In het kader van de Wet regulering prostitutie en bestrijding misstanden seksbranche (Wrp) zullen onder meer maatregelen getroffen worden om de gezondheid, de veiligheid, de hygiëne en het zelfbeschikkingsrecht van prostituees te waarborgen. Daarnaast ben ik in goed overleg met gemeenten over de (aanvullende) maatregelen die zij treffen op het prostitutiebeleid. Binnen het landelijk programma prostitutie wordt getracht zoveel mogelijk uniformiteit te creëren ten aanzien van de lokale regelgeving. Er is gekozen om de sociale positie van de prostituee met behulp van de Wrp allereerst te verbeteren via de eisen die worden gesteld aan de exploitant. Mocht blijken dat dit tot problemen leidt, zal nader worden bezien of beroepseisen nodig zijn.

Het vrije verkeer van werknemers houdt in dat EU-onderdanen zich vrijelijk op de Nederlandse arbeidsmarkt mogen begeven, en dus ook als prostituee mogen werken (met tijdelijke beperkingen voor burgers van nieuwe lidstaten zoals Bulgarije en Roemenië). Het is niet toegestaan om verschil te maken tussen Nederlanders en EU-burgers op de arbeidsmarkt. Mede daarom is het van belang in te zetten op regulering van de sector en verbetering van de positie van prostituees; dat komt ten goede aan alle prostituees, ongeacht waar ze vandaan komen.

Overigens was men zich vanaf de start van de Schengen samenwerking in het begin van de jaren negentig bewust van de risico's die het openstellen van de binnengrenzen van de Europese Unie meebracht. Daarom is het vrije verkeer van personen steeds samengegaan met compenserende maatregelen

⁴ ILO 2012 Global Estimate of Forced Labour, Regional Factsheet, European Union. Beschikbaar via:

https://www.ilo.org/brussels/press/press-releases/WCMS_184975/lang--nl/index.htm

⁵ Eurostat Methodologies and Working papers (2013). Trafficking in human beings.

in de vorm van versterkte politieële en justitiële samenwerking. Als onderdeel van de aanpak van mensenhandel zet ik ook sterk in op (operationele) samenwerking met de Oost-Europese landen waar veel van de slachtoffers vandaan komen (Bulgarije, Hongarije en Roemenië), zowel bilateraal als binnen het EU EMPACT-project mensenhandel. Vijfentwintig van de achttwintig EU-lidstaten werken inmiddels samen in het EMPACT-project, dat tot nauwere samenwerking bij de opsporing moet leiden. Het project wordt getrokken door het Verenigd Koninkrijk en Nederland en is met vier jaar verlengd, nu de JBZ-Raad mensenhandel ook voor de periode 2014 – 2017 als prioriteit heeft aangemerkt. Waar het gaat om bilaterale samenwerking, hebben OM en politie bijvoorbeeld de afgelopen jaren met Bulgarije samengewerkt in het kader van vier Joint Investigation Teams (JITs). Deze JITs hebben niet alleen arrestaties, maar ook weer nieuwe opsporingsonderzoeken opgeleverd. Met Hongarije is een bilateraal operationeel actieplan getekend. Een multidisciplinaire delegatie is tenslotte recent in Roemenië geweest om de lopende opsporingsonderzoeken door te nemen.

Vraag 5

Bent u bereid om een krachtige en langdurige bewustmakingscampagne uit te laten voeren gericht op het maatschappelijk onaanvaardbaar maken van mensenhandel (zoals aanbevolen door de Bijzondere Commissie georganiseerde misdaad, corruptie en witwassen) en deze bewustwordingscampagne periodiek te laten evalueren? Zo ja, binnen welke termijn kan een dergelijke campagne gerealiseerd worden? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 5

Bewustwording is van groot belang en er zijn dan ook reeds meerdere campagnes gaande. Inzet van bewustwordingscampagnes van of in opdracht van de overheid is om gericht slachtoffers van mensenhandel en organisaties die in aanraking kunnen komen met mogelijke slachtoffers te bereiken. Zo is als het gaat om seksuele uitbuiting Meld Misdaad Anoniem in juni 2012 in opdracht van Veiligheid en Justitie begonnen met een nieuwe «Schijn bedriegt» campagne. De campagne richt zich onder andere op bezoekers van prostituees, die via websites als Hookers en Kinky aangemoedigd worden om misstanden te melden. De campagne heeft over de periode juni 2012 – mei 2013 76 procent meer meldingen opgeleverd.

In opdracht van mijn ministerie is tevens de film «De mooiste chick van het web» ontwikkeld. Doel van deze film is om kinderen, ouders, vrienden en leraren te wijzen op de risico's van social media. Codename Future heeft daarbij een lespakket rond deze film ontwikkeld, waarmee scholen actief aan de slag kunnen. In de eerste week dat het pakket beschikbaar was hadden zich al vijftien scholen hiervoor aangemeld.

Op verzoek van de Taskforce mensenhandel heeft het Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid (CCV) de afgelopen jaren bewustwordingsbijeenkomsten gehouden voor gemeentebestuurders. Ook vanuit de RIEC's vinden bewustwordingscampagnes plaats gericht op verschillende ketenpartners.

Ook als het gaat om arbeidsuitbuiting is er informatie voor slachtoffers en wordt ingezet op bewustwordingscampagnes. Zo zijn er brochures en informatiekaarten in verschillende talen gemaakt met informatie voor slachtoffers. In 2013 wordt samen met het CCV ingezet op bewustwording en deskundigheidsbevordering over arbeidsuitbuiting bij gemeenten.

Vraag 6

Kunt u deze schriftelijke vragen beantwoorden voor het algemeen overleg in de Tweede Kamer over mensenhandel en prostitutie op 31 oktober 2013?

Antwoord: 6

Ja.